

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Seraphici profundissimiq[ue] doctoris ordinis fratru[m]
mino[rum] diui Bonaue[n]ture cardinalis [et] sancto[rum]
cathalogo ascripti op[us] no[n] minus subtilissimu[m]
q[uam] speculatiuu[m] sup[er] ...**

Index alphabeticus siue repertorium Joha[n]nis beckenhaub moguntini in
scripta diui bonaenture super quattuor libris sententiarum

Johannes Bonaventura <Kardinal, Heiliger>

[Nürnberg], [1515]

Determinatio Parisius facta [...] Anno domini .M.ccc.xviiij. super quibusdam
superstitionibus noviter exortis

[urn:nbn:de:bsz:31-332951](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-332951)

non esse bō proprie sequit̄ q̄ deus pōt esse aliquid quod non est. sicut ex decretali arguit̄ extra de hereticis. cum x̄ps. et nō sequit̄ proprie q̄ deus pater possit eē aliquid qualis nō est. aut aliquid se habere qualiter se non bō. Ex cōclusionē tercia intuli correlariū q̄ f̄uis Iesus fuerit ab eterno semp̄ patri coequalis. t̄n̄ aliq̄n̄ fuit deus quando nō fuit Iesus. Istud correlariū aliq̄n̄ Iesus erat deus. q̄n̄ non erat deus male sonat et erronee. **¶** T̄c̄ ex cōclusionē quarta intuli quartū correlariū q̄ filius dei q̄n̄ incipiebat eē filius virginis nō incipiebat eē aliquid. Istud correlariū prout in dictione postū fuit. reuoco sicut erroneum et hereticum q̄n̄ filius dei q̄n̄ incipiebat eē filius virginis incipiebat esse aliquid s̄m̄ q̄ homo. et incipiebat eē aliqd̄ quod prius nō erat. **¶** T̄c̄ ex cōclusionē quarta intuli vltimum correlariū q̄ n̄q̄ hic homo demonstrato qui est x̄ps̄ fiebat x̄ps̄. et probaui ex eo q̄ nec purus homo fiebat x̄ps̄ nec homo x̄ps̄ fiebat x̄ps̄. correlariū istud prout indistincte fuit postū. reuoco sicut falsum et erroneum q̄n̄ in sensu quo homo demonstratus statet p̄ filio dei concedendum esset q̄ aliq̄n̄ hic homo fiebat x̄ps̄. q̄n̄ filius dei viui nunc est homo aliquando fiebat homo dicente euangeliō. Verbum caro factum est etc.

Capitulum. xxiiij.

¶ Isti sunt articuli in quibus magister sententiā nō tenetur cōmuniter ab oibus. et primo primi libri.
¶ Primo q̄ charitas qua diligimus deum et proximum ē spiritus sanctus. dist. xvij. cap. ij. vel q̄ charitas que est amor dei et proximi non est aliquid creatum.
¶ Secundo q̄ nomina numeralia dicta de deo dicunt solū relatiue. dist. xvij. cap. ij. Et si diligēter. vel hec noia numeralia trinus et trinitas non dicunt positionē sed priuationē tantum.
¶ Tertio q̄ simile et equale similiter dicunt de deo priuatiue. dist. xxi. cap. Et hoc idem.
¶ Quarto q̄ deus semper potest quicquid aliquando potuit et vult quicquid voluit. et scit quicquid scit. dist. xliij. capit. Preterea queri solet.

In secundo libro.

¶ Primo q̄ angeli meruerunt beatitudinē per gratiam sibi datam sed q̄ premiū precessit meritum. sed postea meruerūt per obsequia fidelibus exhibita dist. v. capit. hic queri solet. vel q̄ in angelis premiū precessit meritum respectu premiū substantialis habet subsequat.
¶ Secundo q̄ angeli in merito respectu essentialis premiū et in ipso premio proficiunt vsq̄ ad iudiciū distinct. xj. capit. Preterea illud.
¶ Tertio q̄ charitas est spiritus sanctus. scilicet illa que anime qualitates informat et sanctificat. dist. xvij. cap. Cum igitur.
¶ Quarto q̄ in veritate humane nature nihil transit extrinsecum. sed qd̄ ab adā descendit per propagationem auctū et multiplicatum resurget in iudicio. dist. xxx. cap. penul. Quibus r̄n̄ def̄ vel q̄ nihil de cōsib̄ transit in veritatem humane nature. nec per generationem. nec per nutritionem.

In tertio libro.

¶ Primo q̄ anima a corpore exuta sit persona. dist. ij. capit. hic apponitur a quibusdam.
¶ Secundo q̄ x̄ps̄ conuenter mortuus et non mortuus dicitur passus et non passus. dist. xxi. cap. vlti.
¶ Tertio q̄ christus in triduo mortuus fuit homo distinctio. ne. xxi. capit. j.

In quarto libro.

¶ Primo q̄ sacramenta legalia non iustificabāt etiā si cū fide et deuotione fierent dist. j. cap. Non igitur.
¶ Secundo q̄ homo sine medio videbat deum ante peccatū. eadem dist. capit. Triplid.
¶ Tertio q̄ circumcisio non conferebat gratiam ad bene operandum nec virtutes ad augmentum sed solus ad peccata dimittenda valebat. eadem dist. capit. Duo igitur.
¶ Quarto q̄ paruuli ante octauum diem morientes incircumcisi peribant. et q̄ causa necessitatis poterant ante circumcidi. eadem dist. capit. Si vero.
¶ Quinto q̄ quedam sacramenta noue legis instituta sunt in remedium tantum. vt matrimonium dist. ij. capit. j. Jam ad sacramenta.

¶ Sexto q̄ baptisati baptismo Iobānis non ponentes spes in illo nō erant baptisandi baptismo x̄pi. dist. ij. capit. vlti. hic considerandum. vel aliter baptisatus Iobānis cum impossibile manu equipollebat baptismo x̄pi. ita q̄ baptisati baptismo Iobānis nō erant baptisandi.

¶ Septimo q̄ deus potuit dare potentiam creature creandi et interiori abluendi. id est peccata dimittendi dist. v. capit. vlti. hic queritur que sit. Vel sic q̄ deus poterat dare poterat dare potestatem alijs baptisandi interiori et q̄ creatura potuerit suscipere et similiter q̄ deus pōt potestatem creandi creature cōmunicare et creare per creaturam tanq̄ p̄ ministrū. dist. v.

¶ Octauo q̄ schismatici. degradati. preclis ab ecclesia. heretici ex cōmunicati non habent potestatem consecrandi corpus x̄pi dist. xij. capit. Illi vero.

¶ Nono q̄ b̄ntum nō sumit verum corpus x̄pi. et si videatur dist. xij. capit. Illud etiam sane.

¶ Decimo q̄ scientia discernendi vt notat habitum scientie sit clausis dist. xij. capit. j.

¶ Undecimo q̄ epi symoniaci degradati non possunt conferre ordines. dist. xxv. capit. de symoniacis.

¶ Duodecimo q̄ secundus maritus alicuius mulieris incongnite carnaliter a primo sit bigamus p̄ cognitionem illius et prohibet ab ordinibus. dist. xxvij. capit. vlti.

¶ Decimotertio q̄ cognoscens fororē vxoris sue non tenetur ei petenti debitum reddere. dist. xxvij. capit. de bis.

¶ Decimoquarto q̄ ille q̄ vxore viuente duxit alia in aliena patria qui rediens ad conscientia vult eam dimittere et non pōt sic cogitur ab ecclesia remaneret debitū reddere q̄ sibi nō creditur. dicit magister q̄ incipit excusari p̄ obedientiam et timorem. et tenetur reddere debitum si petat. dist. xxxij. capit. vlti.

¶ Decimoquinto q̄ peccata deleta nō patefiant alijs in iudicio. dist. xliij. cap. Hic querit̄ vtrum electis.

¶ Determinatio Parisius facta per aliam facultatem theologicam Anno dñi. M. ccc. xvij. super quibusdam superstitiōnibus nouiter exortis.

Prefatio.

Vniuersis orthodoxis

re fidei zelatoribus Lācellarius ecclesie Parisiensi. et facultas theologica in alma vniuersitate Parisiensi. matre nostra cū in egro diuini cultus honore spē habere in dño. ac in vanitate et infansias falsas nō respicere. et antiquis latebris emergēs nouiter errorū sēda collusio recogitare cōmonuit. q̄ plerūq̄ veritas catholica apud studiosos in sacris litteris apertissima est. q̄ ceteros lateat. nimirū cum hoc p̄prium habeat ois ars manifestā esse exercitatis i ea. sic vt ex eis cōsurgat illa maxia. Quilibet in sua arte p̄ito credē dñē. Hinc ē oratiani illud qd̄ dicit. ad paulinū scribēs assumit Qd̄ medicorū est promittunt medici. tractāt fabrilis fabri. ac cedit ad hec in sacris litteris aliud spē qd̄ nec experientia et sensu cōstat vt alie artes. nec possunt ob oculis circūuolutis nube vitiorū facile deprehēdi. Eccecaui em̄ eos malicia eorū. at siquidē apostolus q̄ p̄pter auariciā multi errauerūt a fide. propterea nō irrationabiliter idoloz seruit̄ ab eodē noia. alij p̄pter ingratiudinē qui cū cognouissent deū nō sicut deum glorificauerunt. in oēm idolatrie impietates. sicut idē commemorat. corruerunt. Porro salomonē ab idola et Didonem ad magicas artes p̄traxit dira cupido. Alios postremo misera timidas tota ex crastino pendens in obseruatiōes supersticiosissimas impiasq̄ depulit. quē admodū apud Lucanū de filio p̄d̄ mei magni. et apud bystolicos de plurimis notatus est. Ita sic vt recedēs peccator a deo declinet in vanitates et infansias falsas et ad eū q̄ pater est mēdacijs. tandem impudētē palāq̄ apostasiando se cōuertat. Sic saul a dño derelictus p̄bitonissam cui prius aduersabat p̄suluit. sic Deozias deo israeli sp̄cto misit ad p̄sulendū deū acaron. Sic deniq̄ eos oēs qui fidei uel opere absq̄ deo uero sunt vt a deo falso iudicent̄ necesse est. **¶** Hęc igit̄ neperbarā pestiferam mortiferamq̄ infansiarū falsarum cum suis heresibus abominatiōē plus solito nostra etate cernentes inualuisse. ne forsitan christianissimū regnū qd̄ olim mōstro caruit. et deo protegente carebit inficere valeat tā bouende

horrende impietatis et pniciosissime contagionis monstru. Lu
 pitero totis conatibus obulare. Memores insup nostre pfectio
 nis, proq legis zelo succenti paucos ad hac re articulos, da
 nationis cauterio: ne deinceps fallat incogniti: notare de cre
 uimus rememorantes inter cetera innumera dictu illud sapi
 tissimi doctoris Augn. de supersticiosos obseruationib. Q. q
 talibus creditur aut ad eoru domu cuntes, aut suis domib in
 trodunt, aut interrogat. sciant se fide xpianā et baptisimū p
 narcasse, et paganū et apostatā. i. retroabeunte et dei inimicū
 et trā dei grauiter incurrisse, nisi ecclesiastica penitētia emens
 datus deo reconciliet, bec ille. Necq tū intentio nostra est in
 aliquo derogare quibuscūq licitis et veris traditionib? scien
 tija et artib? sed insanos errores atq sacrilegos, insipientiū et
 ferales ritus p quanto fidē orthodoxā et religione xpianā le
 dunt, cōtaminant, insciant radice? qm pbas nobis est ex
 tirpare satagimus, et bonoz suū sincerum relinquere veritati
 Est autem primus articulus q per artes magicas et male
 ficia, et inuocatiōes neptarias querere familiaritates et am
 cicias et auxilia demonū nō sit ydolatria. Error. Quoniam de
 mon aduersari? pertinax et implacabilis dei et boīs iudicatur
 nec ē bonoz vel dñij cuiuscūq diuini vere seu participatiue
 vel aptitudinaliter susceptiū. vt alie creature rōnales nō dā
 nate nec in signo ad placitū istituto, vt sunt imagines et tēpla.
 deus in ipso adoraf. Secundus articul? q dare vel offerre
 vel pmittre demonib? qualēcūq re vt adimpleant deside
 rium boīs, aut in bonoz eoru aliquid ofculari vel portare nō
 sit ydolatria. Error. Tertius q inire pactū cum demonib? ta
 citum vel expresse nō sit ydolatria vel species ydolatrie vel
 apostasie. Error. Et intendim? esse pactū implicitū in oī obser
 uatione supersticiosa, cui? effectus nō d; a deo vel natura rō
 nabiliter expectari. Quartus q conari p artes magicas de
 mones in lapidibus annulis speculis aut imaginibus noie eo
 rum consecratis vel potius excreatis includere cogere et arta
 re vel eas velle viuificare, non sit ydolatria. Error. Quintus
 q licitū est vti magicis artib? vel alijs quibuscūq supstitiōi
 bus a deo et ecclesia pbibitis pro quocūq bono sine. Error. qz
 fm apostolum nō sunt faciēda mala vt bona eueniāt. Sextus
 q licitū sit aut etiā pmittendum maleficia maleficij res
 pellere. Error. Septim? q aliquis eī alioquo possit dispē
 sare in quocūq casu vt talib? licite vtaf. Error. Octau? q
 artes magicę et similes supersticiones et earū obseruationes
 sint ab ecclesia irrationabiliter pbibite. Error. Nonus q de
 us per artes magicas et maleficia inducat cōpellere demōes
 suis inuocatiōib? obedire. Error. Decim? q turificatio
 nes et suffumigationes q sunt in talij artium et maleficiorum
 exercitio sint ad bonoz dei et ei placeāt. Error et blasphemia.
 quoniam deus alias nō puniret vel prohiberet. Undecim? q ta
 libus et taliter vti nō est sacrificare seu imolare demonib? et
 cōsequenti dānabiliter ydolatrare. Error. Duodecimus q
 vba scā et ofones qdā deuote et ieiunia et balneatiōes et cōtinē
 tia corporalis in pueris et alijs, et missarū celebratio et alia ope
 ra de gñe bonoz, q sunt pro exercēdo busumodi artes excu
 sent eas a malo et nō potius accusent. Error. nam p talia sacre
 res immo ipse de? in eucharistia demonib? tentatur imolari, et
 bec peurat demō vel qz vult in h bonozari silr altissimo vel ad
 fraudes suas occultādas, vel vt simplices illa queet facilius et
 dānabilis pdat. Tertiusdecim? q scī prophete et alij san
 cti p tales artes habuerūt suas ppetias et miracula fecerūt,
 aut demōes expulerūt. Error et blasphemia. Decimusquar
 tus q de? p se imediate vel p bonos angelos talia maleficia
 scīs hominib? reuelauerit. Error et blasphemia. Quindecim
 mus q possibile est p tales artes cogere liberum boīs arbitri
 um ad voluntatē seu desiderij alteri? Error. et hoc conari sa
 cre est impiū et neptariū. Sedecim? q ideo artes pefate
 bone sunt et a deo et q eas liceat obseruare, qz p eas qñq vel
 sepe euenit sicut vtēres eis querūt, vel pdicunt, vel qz bonum
 qñq prouenit ex eis. Error. Decimusseptim? q p tales ar
 tes demones variter cogunt et compellunt, et nō potius ita se
 cogi fingunt ad seducēdos boies. Error. Decimusoctau? q
 p tales artes et ritus splos p fortilegia, p carminationes et in
 uocatiōes demonum p quasdā insultationes et alia maleficia
 nullus vnq? effectus ministerio demonum subsequaf. Error.

Nam talia qñq permittit deus contingere vt patuit in ma
 gis pbaraonis, et alibi pluries, vel qz vrentes seu cōsultentes
 propter malam fidem, et alia peccata neptanda dati sunt i re
 probum sensum et demerentur sic illud.

Decimusnonus q boni angeli includantur in lapidibus et
 consecrent imagines vel vestimenta, aut alia faciant q in istis
 artibus continentur. Error et blasphemia.

Uicesimus q sanguis vpupe vel edī vel alterius aialis, vel
 pgamēnū vrgineū vel coriū leonis et alia, habeāt efficaciam ad
 cogēdos vl repellēdos demōes ministerio bmoī artij. Error.

Uicesimusprim? q imagines de cre plūbo vel auro, vel de ce
 ra alba vel rubea, vel alia materia baptisate exorcisate et cōse
 crate seu potius excrete fm pdicras artes et sub certis dieb?
 habeāt virtutes mirabiles, que in libris talium artij recitans
 tur. Error in fide et pbilosophia naturali et astronomia vera.

Uicesimussecundus q vti talibus et fidem dat e non sit ydo
 latria et infidelitas. Error.

Uicesimus tertius q aliqui demones boni sint alij benigni,
 alij oīa scientes, alij nec saluati nec damnati. Error.

Uicesimusquartus q suffumigationes q fiunt in bmoī ope
 rationib? conuertunt in spūs aut q sint debite eis. Error.

Uicesimusquint? q vn? demon sit rex orientis et pferim suo
 merito et alij occidētis, alij septētrionis, alij meridiei. Error.

Uicesimussext? q intelligētia motrix celi influit in aīam rō
 nalem, sicut corpus celi influit in corpus humanum. Error.

Uicesimusseptimus q cogitationes nostre intellectuales et
 volitiones nostre inferiores immediate causent a celo, et q p
 aliquam traditionem magicam tales possint sciri, et q pillam
 de eis certitudinaliter iudicare sit licitum. Error.

Uicesimusoctauus articulus q per quascūq artes magi
 cas possumus deuenire ad visionem diuine essentie vel sano
 rorum spirituum. Error.

Acta sunt hec et post maturā crebrāq iter nos et deputatos
 nostros examinationē, conclusa in nostra congregatione ge
 nerali parisijs apud sanctum Matburinus demane sup hoc
 specialiter celebrata. Anno domini. M. ccc. xlvij. Die. xij. mē
 sis Septembris In cuius rei testimoniū sigillum dicte facul
 tatis pntis litteris durimus apponendum.

Originale huius determinationis
 est sigillatum magno sigillo facul
 tatis theologicę Parisius.

Sequuntur excerpta principalij articuloꝝ tractatus cuius
 dam contra errores fratris Johannis de montesono, ordinis
 predicatorum Parisius condemnatos.

Prefatio

Apostolicis verbis

doctri parati semp ad satisfacionē oī poicē
 ti nos rationē de ea que in nobis est fide ad
 tuitiōnē eius quā proficemur orthodoxe, et
 rationabilis quoumdā errorum cōdemnatio
 parisijs nuper facta, a c iustificatio exore sup hoc cause et ad
 uersantium oim quecūq in iusta irrationabilis cōquestio ob
 locutio atqz vexatio singulis innotescat pntem tractatū sub
 apostolice petri sedis et sedentis in ea iunmī pōitico core
 ctione durimus cōplandum. In quo vniuersis xpī fidelib? q
 ipm lecturi vel audicuri sunt supplicam? affectu, vt equo aio
 puraqz mētis acie pspiciant vniuersa nobiscū et. Ad dono
 rem scē et indiuidue trinitatis cui? fidei cām agimus pntes
 tractatū aduersus errores fratris Johannis de montesono ordi
 nis fratru pdicatorū nup in Parisiē, studio cōdemnatos, ex
 deliberatiōe vniuersitatis studiū Parisiē, et specialiter docto
 rum baccalarioꝝ facultatis theologicę cōpositū in tria capi
 tula distinguem?. In p̄io ad fundandū p̄cessum fratru con
 tra dictū fratrem p dictā facultatē theologicę ac etiā p̄cessum
 inde secuti coram dño ep̄o Parisiē, ad instantiā vniuersita
 tis pdicte declarabif. q̄liter ad dictos ep̄m et facultatē theolo
 gicę p̄tinet asserciones hereticas vel i fide erroneas et p̄tra asse
 rentes eas Parisius cōdemnate. In sc̄do declarabif et tā
 rōnibus q̄ auto: itatib? sanctorum et doctorū pbabil q̄ asser
 tiōes dicti fratris p cedulā dicte facultatis dicto dño ep̄o tra
 dite fuerunt rōnabiliter cōdemnate. In tertio qz magister